

Věková struktura a ekonomická aktivita

Sčítání lidu v roce 2001 bylo prvním, v jehož výsledcích týkajících se struktury ekonomické aktivity obyvatel se podstatněji odrazily změněné politické a sociální podmínky v České republice. Potvrdilo, že ekonomicky aktivní je naprostá většina obyvatel ve věku mezi 20 a 54 lety. Ekonomická aktivita mužů vrcholí mezi 35 a 39 roky věku, ekonomická aktivita žen mezi 40 a 44 roky. Podstatný zlom zůstává ve věku 55 let u žen a 60 let u mužů, kdy se ekonomická aktivita pronikavě snižuje. Vžitá hranice důchodového věku je výrazně patrná.

Tab. 23 Ekonomická aktivita podle pohlaví a podle věku z výsledků sčítání lidu 2001

Věková skupina	Ze 100 osob ve věkové skupině je ekonomicky aktivních		
	mužů	žen	celkem
15-19	16,1	12,7	14,4
20-24	81,7	70,0	76,0
25-29	94,9	75,2	85,2
30-34	95,9	82,1	89,2
35-39	95,6	88,8	92,3
40-44	94,8	91,6	93,2
45-49	93,2	90,8	92,0
50-54	89,4	81,4	85,4
55-59	74,0	30,1	51,2
60-64	25,0	12,7	18,4
65-69	14,1	5,9	9,5
70-74	7,1	2,1	4,1
75-79	1,3	0,3	0,6
80 a více	0,4	0,0	0,2
Celkem	69,5	53,6	61,3

Ve všech věkových skupinách mezi ekonomicky aktivními převažují muži. Nejnižší je převaha mužů ve věku mezi 40 a 49 lety, ve věku, kdy ekonomická aktivita žen není již tolik limitována mateřstvím, jako je tomu v mladším věku. Naproti tomu ve věku nad 55 let podíl žen mezi ekonomicky aktivními prudce klesá. V nejvyšším věku – nad 80 let – jsou ovšem i muži ekonomicky aktivní jen výjimečně, přitom však ekonomicky aktivních mužů v tomto věku je téměř čtyřnásobek proti ekonomicky aktivním ženám.

V porovnání s výsledky předchozích dvou sčítání lidu je patrné, že podíl ekonomicky aktivních se snížil ve všech věkových skupinách a to u obou pohlaví. Nejvýraznější snížení bylo zaznamenáno u nejmladších a nejstarších věkových skupin. Mezi mladými do 29 let podstatně klesla ekonomická aktivita žen – ačkoliv mateřství u žen v tomto věku není tak běžné jako v minulosti. Výrazný pokles míry ekonomické aktivity u mužů i u žen ve věku 20-24 a zejména ve věku 15-19 let byl způsoben nejen prodloužením přípravy na povolání, ale i odklady nástupu do prvního zaměstnání po absolvování škol. Snížení ekonomické aktivity osob ve věku 60 let a vyšším, markantní zejména u mužů, bylo zřejmě způsobeno nižším zájmem o zaměstnávání důchodců, ale i dočasným úbytkem osob v tomto věku.

Tab. 24 Podíl ekonomicky aktivních obyvatel podle pohlaví a věku z výsledků sčítání lidu 2001

Věková skupina	Muži	Ženy
	z 1000 ekonomicky aktivních osob	
15-19	569,0	431,0
20-24	549,1	450,9
25-29	558,4	431,6
30-34	545,9	450,1
35-39	527,4	427,6
40-44	514,0	486,0
45-49	505,6	494,4
50-54	516,6	483,4
55-59	695,1	304,9
60-64	630,7	369,3
65-69	653,0	347,0
70-74	698,3	301,7
75-79	708,5	291,5
80 a více	792,5	207,5
Celkem ¹	547,0	453,0

¹ Z obyvatel ve věku 15 a více let

U mužů mírně klesla míra ekonomické aktivity ve věku mezi 25 a 49 lety, která dříve dosahovala extrémních hodnot. Podle výsledků sčítání lidu v letech 1980 a 1991 byli v této věkové kategorii ekonomicky aktivní téměř všichni muži zřejmě s výjimkou invalidních důchodců, podle výsledků sčítání v roce 2001 byla míra ekonomické aktivity mužů v těchto skupinách přibližně 95 %. Nezaměstnaní, evidovaní v úřadech práce, přitom byli považováni za ekonomicky aktivní osoby. Pozoruhodný je pokles ekonomické aktivity mužů starších 55 let mezi daty tří posledních sčítání lidu, nepochybně způsobený přibýváním předčasných odchodů do důchodu. Ve věkové skupině 60-64 let byla v roce 1980 ekonomicky aktivní téměř polovina mužů, v roce 2001 pouze čtvrtina; u starších věkových skupin byl pokles ještě hlubší. Na rozdíl od žen se u mužů nijak neprojevila změna hranice důchodového věku.

Tab. 25 Ekonomická aktivita mužů podle věku z výsledků sčítání lidu 1980 až 2001

Věková skupina	Podíl ekonomicky aktivních (%)		
	1980	1991	2001
15-19	27,5	35,4	16,1
20-24	86,4	88,3	81,7
25-29	98,1	98,0	94,9
30-34	98,7	98,4	95,9
35-39	98,5	98,0	95,6
40-44	97,8	97,2	94,8
45-49	96,3	95,5	93,2
50-54	92,9	91,5	89,4
55-59	84,3	80,0	74,0
60-64	45,3	28,4	25,0
65-69	29,9	18,6	14,1
70-74	13,9 ¹	11,3	7,1
75-79	x	7,6	1,3
80 a více	x	1,5	0,4
Celkem	75,4	72,9	69,5

¹ 70 a více let

V poklesu údajů o ekonomické aktivitě žen se v roce 2001 odrazila i metodická změna v zařazení žen na mateřské dovolené, údaje nicméně vyjadřují především faktický úbytek ženské ekonomické aktivity ve všech věkových skupinách. V porovnání s rokem 1991 nedošlo téměř ke změně jen ve skupině 55 - 59 let, v níž se projevil probíhající posun hranice věku pro odchod do důchodu. U nejmladších žen je snížení ekonomické aktivity velmi výrazné.

Tab. 26 Ekonomická aktivita žen podle věku z výsledků sčítání lidu 1980 až 2001

Věková skupina	Podíl ekonomicky aktivních (%)		
	1980	1991	2001
15-19	30,0	33,9	12,7
20-24	84,7	87,5	70,0
25-29	91,4	94,5	75,2
30-34	93,1	95,1	82,1
35-39	94,2	95,4	88,8
40-44	93,9	95,1	91,6
45-49	91,2	93,4	90,8
50-54	83,8	85,7	81,4
55-59	42,8	31,1	30,1
60-64	23,4	16,2	12,7
65-69	13,8	9,7	5,9
70-74	4,8 ¹	5,0	2,1
75-79	x	1,6	0,3
80 a více	x	0,4	0,0
Celkem	64,1	60,8	53,6

¹ 70 a více let